

Nr 9

Utlåtande i anledning av väckta motioner om skärpta bestämmelser rörande nöjeställningar å juldagen, långfredagen och påskdagen.

Första lagutskottet har behandlat två inom riksdagen väckta, till lagutskott hänvisade motioner, nr 301 i första kammaren av herr *Arvidson* och nr 559 i andra kammaren av herr *Hedin m. fl.* I motionerna, vilka är likalydande, hemställes, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla »om utredning angående en skärpning av förbudet mot nöjeställningar eller liknande på juldagen, långfredagen och påskdagen».

Beträffande skälen för den gjorda hemställan får utskottet hänvisa till motionerna.

Gällande bestämmelser

Enligt 10 § allmänna ordningsstadgan den 14 december 1956, som trädde i kraft den 1 januari 1958, får offentlig tillställning icke anordnas å juldagen, långfredagen och påskdagen efter klockan sex på morgonen. Länsstyrelse äger dock medgiva undantag för tillställning, vars innehåll och syfte kan anses förenliga med högtidens helgd. Med offentlig tillställning avses teaterföreställning, konsert, tävling och uppvisning i sport och idrott, danstillställning, biograföreställning, cirkusföreställning, tivoli- och marknadsnöjen, festtåg samt tillställning av annat slag, som anordnas för allmänheten och som icke avses i lagen om allmänna sammankomster (9 §). Såsom offentlig skall anses jämväl tillställning, till vilken tillträde är beroende av medlemskap i viss förening eller av inbjudning, därest tillställningen uppenbarligen utgör del av rörelse, som föreningen eller inbjudaren driver uteslutande eller väsentligen för anordnande av dylika tillställningar, eller vilken eljest, såsom med avseende å omfattningen av den krets som äger tillträde eller de villkor under vilka tillträde lämnas, är att jämställa med tillställning, till vilken allmänheten har tillträde. I 29 § stadgas straff för den, som anordnar offentlig tillställning i strid mot det i 10 § upptagna förbudet. Straffet är dagsböter. Även i fråga om andra i ordningsstadgan givna förbud gives straffbestämmelser i 29 §. Vid överträdelse, som avses i 29 §, må vad som uppburits i avgifter eller eljest i ersättning för beivrande av tillställning förklararas förverkat till kronan efter ty prövas skäligt. Har

Bihang till riksdagens protokoll 1960. 9 saml. 1 avd. Nr 9

vederlaget utgått i annat än penningar och finnes det ej i behåll, må i stället värdet förklaras förverkat.

Tidigare bestämmelser m. m.

I kungörelsen den 4 oktober 1895 (nr 83) stadgades förbud mot att på juldagen, långfredagen, påskdagen och pingstdagen offentligen uppföra skådespel, giva offentlig föreställning i lindansning, konstridning eller annat dylikt eller hålla offentlig maskerad, bal, lekstuga, s. k. varietéföreställning eller andra sådana nöjen. Kungörelsen innehöll inga bestämmelser om straff eller annan påföljd för överträdelse av det meddelade förbudet.

Mot utformningen av denna kungörelse anfördes invändningar i olika sammanhang och från skilda synpunkter från såväl kyrkliga som världsliga myndigheter. Framför allt riktade sig kritiken mot att kungörelsen icke stadgade någon påföljd för överträdelse av det meddelade förbudet. Beträffande vissa av de i kungörelsen nämnda arterna av tillställningar ansågs dock avsaknaden av straffbestämmelser vara av mindre betydelse, enär i 13 § ordningsstadgan för rikets städer den 24 mars 1868 var föreskrivet, att dylika tillställningar ej fick anordnas, utan att polismyndighets tillstånd inhämtats.

Den 13 februari 1942 tillkallades *särskilda sakkunniga* för att inom eklestastikdepartementet biträda med en översyn av 1895 års kungörelse. De sakkunniga slutförde sitt uppdrag genom avlämnandet av ett den 18 juni 1942 dagtecknat betänkande med förslag till kungörelse med förbud mot offentliga nöjeställningar m. m. å vissa kyrkliga högtidsdagar. I betänkandet diskuterades först spörsmålet vilka högtidsdagar som borde skyddas. Vidare dryftades frågan om vilka tillställningar som borde vara underkastade förbud. Slutligen behandlades de straff- och processrättsliga frågor, vilka ansetts vara av betydelse för effektivt upprätthållande av förbudet. De sakkunniga föreslog införande av straff för överträdelse av nöjesförbudet och konfiskation av inkomster av otillåten nöjeställning. De anförde härom:

Det har ifrågasatts, om det i ordningsstadgan föreskrivna bötesstraffet, högst 100 kronor, kunde anses tillräckligt, då fråga vore om mera inkomstbringande tillställningar. Flertalet remissmyndigheter hade helt allmänt föreslagit, att böterna skulle bestämmas till så högt belopp, att överträdelse av förbudet icke bleve inkomstbringande. De sakkunniga höllo före, att dagsbotssystemet vore att föredraga i likhet med vad fallet vore i andra jämförliga författningar utom strafflagens område. För att göra förbudet fullt effektivt förordade de sakkunniga vidare, att bötesstraffet kombinerades med förverkande av inträdesavgifterna.

Genom proposition den 5 mars 1943, nr 141, begärde Kungl. Maj:t riksdagens yttrande över ett vid propositionen fogat förslag till kungörelse angående förbud mot offentliga nöjeställningar m. m. på vissa kyrkliga

högtidsdagar. I fråga om de av de sakkunniga föreslagna straff- och förverkandebestämmelserna yttrade *föredragande departementschefen*:

Den betydelsefullaste nyheten i sakkunnigförslaget utgör straffbestämelsen. Jag kan helt ansluta mig till de motiv, som de sakkunniga anfört för detta stadgande, och har intet att erinra mot att straffet sättes till dagsböter. De sakkunniga ha såsom ytterligare påföljd av överträdelse av nöjesförbudet föreslagit bestämmelse om förverkande av avgift eller annan ersättning för beivrande av förbjuden tillställning, tävling eller uppvisning. Justitiekanslersämbetet har ansett det vara tveksamt, om förverkandepåföljden bör inträda obligatoriskt, och i stället ifrågasatt prövningsrätt för domstolen härutinnan. Jag finner ämbetets erinran befogad och förordar, att stadgandet, i analogi med vad som föreskrives exempelvis i lotteriförordningen, får sådan avfattning, att domstol må förklara intäkterna förverkade, därest så provas skäligt. Därjämte förordar jag, likaledes i anledning av erinran från justitiekanslersämbetet, sådan ändring av förslaget, att förverkandepåföljd icke endast kan drabba den, som är straffrättsligt ansvarig för överträdelse av kungörelsens bestämmelser, utan jämväl annan, som uppburit avgifter eller dylikt för tillträde till tillställningen.

Sedan riksdagen behandlat förslaget, utfärdades den 28 maj 1943 kungörelse (nr 266) angående förbud mot offentliga nöjestillställningar m. m. på vissa kyrkliga högtidsdagar, varigenom 1895 års kungörelse upphävdes. De i 1943 års kungörelse upptagna straff- och förverkandebestämmelserna överensstämde med dem, som nu är gällande enligt 1956 års ordningsstadga.

Även beträffande 1956 års ordningsstadga inhämtade Kungl. Maj:t riksdagens yttrande (proposition nr 143 vid 1956 års riksdag).

I fråga om de i förslaget intagna, senare i ordningsstadgan fastställda bestämmelserna om förverkandepåföljd anförde *föredragande departementschefen*:

Avgifter eller ersättning för beivrande av tillställning skall kunna förklaras förverkade när så provas skäligt. Närmast bör förverkandepåföljd kunna följa om en tillställning hålles i direkt strid mot ett förbud eller meddelat beslut eller då anordnaren lämnat oriktiga uppgifter. Men även i andra fall när omständigheterna är försvårande eller förseelsen är av mera allvarlig art bör förverkande kunna komma i fråga.

Utskottet

För att skydda den kyrkliga helgfriden mot störande nöjesarrangemang har i 10 § allmänna ordningsstadgan föreskrivits förbud mot att anordna offentlig tillställning å juldagen, långfredagen och påskdagen efter klockan sex på morgonen. Länsstyrelse äger dock medgiva undantag för tillställning, vars innehåll och syfte kan anses förenliga med högtidens helgd. Den som överträder förbudet, straffas med dagsböter. Vad som uppburits i avgifter må förklaras förverkat till kronan efter vad som provas skäligt.

I motionerna anges, att den straffpåföljd, som vederbörande arrangör

kan riskera, ej är tillräckligt avskräckande och att arrangörerna synes räkna med att förverkande av avgifter ej skall ifrågakomma.

Enligt utskottets mening synes de i ordningsstadgan upptagna straff- och förverkandebestämmelserna vara till fyllest för att motverka överträdelser av rådande förbud. Det synes därför icke föreligga skäl för den av motionärerna påyrkade utredningen. Skulle överträdelser av förbudet icke beivras på det sätt, som lagstiftaren avsett, torde frågan om en skärpning av straff- och förverkandebestämmelserna kunna upptagas till förnyat övervägande.

Under hänvisning till det anförda finner utskottet skäl för den av motionärerna begärda utredningen för närvarande icke föreligga. Utskottet får därför hemställa,

att förevarande motioner, I: 301 och II: 559, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 18 februari 1960

På första lagutskottets vägnar:

INGRID GÄRDE WIDEMAR

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: fru Gärde Widemar, herrar Per Olofsson, Per-Olof Hanson, Erik Svedberg, fröken Mattson och herr Svanström;

från andra kammaren: herrar Landgren, Hedqvist, fru Johansson, herrar Onsjö, Edlund, Gustafsson i Borås, fru Lidman-Frostenson och herr Andersson i Storfors.